

31.1.2003

Eduskunta
Suuri valiokunta

**ASIA: HALLITUKSEN KANNANOTTO EU:N VUODEN 2004 BUDJETIN
PAINOPISTEISTÄ**

Perustuslain 97§:n perusteella valtiovarainministeriö lähettää ohessa eduskunnalle muistion Suomen painopisteistä EU:n vuoden 2004 budjetin osalta. Muistio on hyväksytty EU-ministerivaliokunnassa 31.1.2003.

Ministeri

Suvi-Anne Siimes

Budjettineuvos

Rauno Lämsä

Liite: Muistio; lähetetään myös sähköisesti

Helsinki 31.01.2003 (EU-ministerivaliokunnan jälkeen täydennetty)

1 HALLITUKSEN KANNANOTTO EU:N VUODEN 2004 BUDJETIN PAINOPISTEISTÄ

Yleiset lähtökohdat

Vuoden 2004 budjetti on ensimmäinen 25-jäsenisen unionin budjetti. Laajentumisen onnistumisen varmistaminen nousee budjetin valmistelun keskeisimmäksi tavoitteeksi ja lähtökohdaksi. Laajentumispäätösten sisällyttäminen vuoden 2004 budjettiin luo sinänsä merkittäviä teknisiä haasteita koko valmisteluprosessille.

Suomi pitää tärkeänä, että budjetin valmistelu liitetään nykyistä kiinteämmin koko unionin keskipitkän ajan politiikkasuunnitteluun. Täten varmistetaan sekä vuosittaisten strategiapainotusten että pidemmän aikavälin politiikkalinjausten vaikutusten näkyvyys EU:n budjetissa. Vuoden 2004 budjetin valmistelu tarjoaa Suomen mielestä mahdollisuuksia sekä vahvistaa unionin nykyisiä toiminnallisia painopisteitä että kehittää mahdollisia uusia painopisteitä ja ohjelmia mm. pilottihankkeiden muodossa tulevaa rahoituskehyskautta ajatellen.

Nykyisistä strategisista painopisteistä EU:n kilpailukykyä parantavien hankkeiden edistäminen on yhä tärkeämpää edettäessä kohti Lissabonin Eurooppa-neuvoston asettamaa tavoitevuotta 2010. Lissabonin kilpailukykystrategian edellyttämien rakenneuudistusten toteuttaminen on keskeinen haaste sekä nykyisellä että uudella rahoituskehyskaudella. Vuoden 2004 budjetissa Suomi haluaa edistää erityisesti tietoyhteiskuntaan, tutkimukseen ja innovaatioihin liittyviä hankkeita.

Ulkorajayhteistyöhön EU:n naapurimaiden kanssa on tarpeen kehittää yhä toimivampia rahoitusvälineitä. Suomi tukee niinikään neuvoston yhteisiä tavoitteita YUTP-määrärahojen lisäämiseksi ja joustovaran jättämiseksi myös vuoden 2004 budjetin ulkosuhdemäärärahoissa.

Maaseudun kehittämispolitiikan merkitys koko laajentuvalle unionille tulee kasvamaan entisestään lähivuosina.

Suomen kattavina yleisinä lähtökohtina vuoden 2004 budjetin valmistelussa ovat budjettikurin noudattaminen ja rahoituskehysten kunnioittaminen. Tiukan budjettikurin puitteissa toteutettavalla maltillisella menojen kasvulla kyetään varmistamaan riittävä rahoitus unionin eri politiikkalohkoille. Vuoden 2004 budjetti tulisi entistä selkeämmin mitoittaa todellisten menotarpeiden pohjalta.

Kaikkien unionin menojen kohdalla on yhä tärkeämpää korostaa lisäarvon tuottamista suhteessa kansallisiin toimiin. Tämän tulee heijastua konkreettisesti vuoden 2004 talousarvion yksittäisten ohjelmien rahoitustarpeiden arvioinnissa.

Vuoden 2004 budjetin valmistelussa tulee kiinnittää painokkaasti erityishuomiota budjetin nykyisiin vakaviin toimeenpano-ongelmiin. Budjettiresurssien toimeenpanoa tulisi seurata ja valvoa nykyistä tehokkaammin ja koordinoitummin komission ja jäsenmaiden yhteisponnisteluin. Toimeenpano-ongelmien poistamisessa kyse on vastuunjaon selkiyttämisestä ja toteuttamisen tehostamisesta. Tämä tarkoittaa unionin hallintorakenteiden uudistamisen ohella unionin päätöksenteko- ja hallintoprosessien sekä maksatusprosessien selkiyttämis- ja yksinkertaistamistarpeita. Suomi pitää välttämättömänä, että hallinto- ja päätöksentekoprosessien merkittävä yksinkertaistaminen ja tehostaminen otetaan uusien rahoituskehysten valmistelussa yhdeksi keskeisimmäksi kulmakiveksi. Agenda 2000 –uudistuksessa

asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa tulee tehostaa saatujen kokemusten ja havaittujen ongelmien pohjalta.

Tulevaa rahoituskehyskautta silmällä pitäen vuoden 2004 budjetin tulisi sisältää uusia avauksia pilottihankkeiden toteuttamiseksi unionin tulevaisuuden kannalta elintärkeiden politiikkalohkojen toteuttamisen ja kasvavien haasteiden näkökulmasta. Suomi katsoo, että vuoden 2004 budjetilla tulisi luoda jo pohjaa vuodesta 2007 lähtien toimeenpantaville uusille ohjelmille.

Merkittävä EU-alueen tuleva haaste liittyy väestön ikääntymiseen. Koko unionin alueella hyvinvointipalvelujen määrällinen ja laadullinen tarve kasvaa. Ikääntyminen asettaa paineita EU-maiden julkisen talouden kestävyydelle ja talouden kasvukyvylle.

Suomen näkemyksen mukaan seuraavien yksittäisten painopistealueiden tulisi korostua vuoden 2004 budjetissa ja etenkin uusien pilottihankkeiden toteuttamisena:

- **Unionin kilpailukykystrategian ja tietoyhteiskuntastrategian voimistaminen**
- **Toimivampien rahoitusvälineiden kehittäminen EU:n ulkorajayhteistyöhön**
- **Hyvinvointipalvelujen kehittäminen EU:n väestön ikääntymishaasteisiin liittyen**
- **Maaseudun monialayrittäjyyden edistäminen**

Suomen budjettipainopisteet vuodelle 2004

1. Unionin kilpailukykystrategian ja tietoyhteiskuntastrategian voimistaminen

Lissabonin Eurooppa-neuvosto asetti maaliskuussa 2000 selkeän tavoitteen: tavoitteena on tehdä EU:sta vuoteen 2010 mennessä maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin osaamistalous, joka kykenee kestäväan kasvuun luoden lisää ja parempia työpaikkoja sekä parantaen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Suomi korostaa, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi EU on useilla osa-alueilla jäämässä jälkeen tavoiteaikataulustaan. Tästä syystä kasvua edistävä kilpailukykystrategia edellyttää entistä tehokkaampaa erityispolitiikkojen koordinoitua toimintaa myös unionin budjettitasolla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää erityisesti sekä koko unionin kilpailukyvyn kehittymistä muuhun maailmaan verrattuna että jäsenmaiden olemassa olevan johtavan aseman turvaamista ja edelleen voimistamista tietyillä tietoyhteiskunnan aloilla.

Lissabonin kilpailukykystrategia edellyttää lähivuosina erityisesti vaikuttavampia, kokonaisvaltaisempia toimenpiteitä, jotka on otettava huomioon myös budjettivalmistelussa. Suomi katsoo aikaisempien kannanottojensa mukaisesti, että Lissabonin päätelmien mukaisen, eEurope-tyyppisen toiminnan syventäminen tuottavuuden lisäämiseksi sekä uuden talouden ja teknologian edistämiseksi on tärkeää unionin budjetin valmistelun ja myös kansalaisosallistumisen näkökulmasta. Erityisesti sisältötuotantoon panostamisen tulisi olla keskeinen prioriteetti. EU:n talousarvion tietoyhteiskuntaa tukevista määrärahoista valtaosa on kohdistunut tekniseen infrastruktuuriin ja sen kehittämiseen. Suomi katsoo, että digitaalisen sisällön edistämisen tulisi näiltä osin olla selkeämmin näkyvillä budjetissa.

Bioteknologiasektorin toimintaedellytysten parantaminen unionin alueella myötävaikuttaa kilpailukykystrategian perustan laajentumiseen. Suomi näkee perustelluksi, että bioteknologian alan toimintaedellytysten edistäminen sisällytetään pilottihankkeena vuoden 2004 budjettiin. Tavoitteena tulisi olla unionin osaamistalouksien toimintojen vahvistaminen tulevaisuuden kannalta tärkeällä uudella nopeasti kehittyvällä tuotantosektorilla.

2. Toimivampien rahoitusvälineiden kehittäminen EU:n ulkorajayhteistyöhön

EU:n laajentuminen muuttaa unioniin rajoittuvien maiden ja alueiden asemaa, mihin liittyen laajentuneen unionin lähialueille kohdistuvan rahoituksen vaikuttavuutta tulisi kehittää ja selkiyttää. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ja Venäjän välinen raja-alue tulee olemaan uuden raja-alueinstrumentin rahoituksen piirissä. Tehokkaan toiminnan varmistamiseksi uuden rahoitusinstrumentin tulee mahdollistaa rahoitus rajan molemmille puolille. Suomen näkemyksen mukaan tämän tavoitteen toteuttamista tulisi edistää pilottihankkeilla vuoden 2004 budjetissa olemassa olevien rahoitusvälineiden puitteissa ja tämän jälkeen saatujen kokemusten perusteella mahdollisten uusien välineiden kautta. TACIS CBS:lle olisi varmistettava riittävä rahoitus uuden rahoitusinstrumentin valmisteluista riippuen.

Rajavalvonnassa viranomaisten käytännön yhteistyötä tulee lisätä. Taloudellista taakanjakoa tulisi kehittää EU:n ulkorajasuunnitelman riskianalyysiin perustuen yhteisörahoituksen suuntaan, joka täydentäisi kansallisia rajavalvontabudjetteja EU:n ulkorajoista vastaavissa jäsenmaissa. Yritysten ja ihmisten välisen yhteistoiminnan edistäminen yli unionin ulkorajojen voisi myös olla kannatettava pilottihanke käynnistettäväksi jo vuonna 2004.

3. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen EU:n väestön ikääntymishaasteisiin liittyen

Väestön ikääntyminen muodostuu merkittäväksi haasteeksi EU-maille lähivuosikymmeninä. Se asettaa kasvavia paineita julkisen talouden kestävyydelle ja talouden kasvukyvylle. Tämä korostaa tarvetta huolehtia sekä ikääntyvän väestön palvelutarpeesta että työikäisen väestön työ- ja toimintakyvyn ylläpidosta.

Koko unionin alueella hyvinvointipalvelujen laadullinen ja määrällinen, samoin kuin uusien palvelumuotojen, tarve kasvaa. Resurssien niukkuus osaltaan tulee merkitsemään julkisen ja yksityisen palvelusektorin yhteistyön kehittämisen ja lisäämistarvetta. Hyvinvointipalveluiden kehittämiseksi entistä paremmin väestön toimintakykyä ylläpitäviksi, omatoimisuuteen kannustaviksi ja taloudellisesti kustannustehokkaasti tuotetuiksi tarvitaan uusia innovatiivisia ratkaisuja.

Palvelusektorin työllisyysmahdollisuudet tulee hyödyntää lähivuosina EU-maissa. Osana Lissabonin kilpailukykystrategiaa informaatio- ja viestintäteknologiaan liittyvää palvelutuotantoa tulee kehittää EU:n T&K-panostuksilla.

Hyvinvointipalveluiden tuotamistapa on jäsenvaltioiden ratkaistava asia. Jäsenvaltioiden yhteistyötä tulee lisätä uusien toimintamallien kehittämiseksi; erityisesti tulisi vaihtaa näihin liittyviä hyviä käytäntöjä ”best practise”- periaatteella. Näiden vaihtamiseen pyrkivää pilottihanketta tulisi kehittää jo vuoden 2004 budjetissa.

4. Maaseudun monialayrittäjyyden edistäminen

Maaseudun kehittämispolitiikalla on huomattava merkitys koko unionille. Maaseudun kehittämistoimenpiteiden avulla voidaan maaseudulle luoda vaihtoehtoisia työtilaisuuksia, monipuolistaa maaseudun elinkeinorakennetta ja osaltaan turvata perusmaatalouden kannattavuus.

Lähivuosina on tarpeen kohdentaa EU:n maaseutupolitiikan voimistamiseen enenevästi resursseja. Suomi pitää erityisen tarpeellisenä maaseudun monialayrittäjyyden edistämisen kaikissa EU:n jäsenmaissa. Muu yritystoiminta kuin tavanomainen alkutuotanto nousee yhä keskeisempään asemaan maaseudun työtilaisuuksien luomisessa. Maaseudun uusien työpaikkojen kehittämiseen tähtäävää pilottihanketta tulisi viedä eteenpäin vuoden 2004 budjetissa.

Uutta rahoituskehyskautta ajatellen nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamisen tukemista EU:n varoista on harkittava.